

Sygn. akt

III AUa 1199/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **21 lutego 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Alicja Podczaska (spr.)
	Sędziowie:	SSA Urszula Kocylowska SSA Ewa Madera
	Protokolant	st.sekr.sądowy Elżbieta Stachowicz

po rozpoznaniu w dniu **21 lutego 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **M. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o emeryturę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **14 września 2012 r.** sygn. akt **IV U 1103/12**

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 czerwca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (t. jedn. Dz. U. 2009 nr 153 poz. 1227) oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił prawa do emerytury M. D., ponieważ nie udowodniła 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił zatrudnienia na stanowisku laboranta w okresach od 1.12.1976 r. do 21.10.1978 r., od 4.10.1983 r. do 30.09.1987 r., od 1.07.1988 r. do 31.12.1998 r.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawczynie domagała się jej zmiany i przyznania dochodzonego świadczenia, wskazując, że wykonywana przez nią praca na stanowisku laboranta w Firmie Oponiarskiej(...) S.A. odpowiada zapisowi z wykazu A, Dział XIV, poz. 24, w związku z poz. 21, Działu IV tego wykazu. Ponadto wnioskodawczynie podniosła, że zakwestionowane przez organ rentowy okresy, zostały uznane przez pracodawcę za pracę w warunkach szczególnych w świadectwie pracy z dnia 19 kwietnia 2012 r.

Odpowiadając na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn podanych w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 14 września 2012 r. sygn. akt IV U 1103/12 Sąd Okręgowy w Rzeszowie Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję ZUS Oddziału w J. i przyznał wnioskodawczynie prawo do emerytury, poczynając od dnia 13 maja 2012 r. oraz ustalił brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd ustalił, że M. D., ur. (...), była zatrudniona w Firmie Oponiarskiej (...) S.A. w okresie od 8.07.1975 r. do 30.06.2011 r. na stanowiskach konfektora wyrobów z gumy i laboranta. Wnioskodawczynie w 2001 r. uzyskała prawo do zasiłku przedemerytalnego w trybie art. 37 j ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, przy uwzględnieniu okresu pracy w warunkach szczególnych. Sąd ustalił również, że wnioskodawczynie pracowała w laboratorium na wydziale produkcyjnym, zajmującym się przetwórstwem i produkcją wyrobów gumowych, które mieściło się bezpośrednio na hali produkcji mieszanek gumowych. Podczas wykonywania pracy wnioskodawczynie miała kontakt z sadzą, kauczukami syntetycznymi, przyspieszaczami, siarką, naftalenem, benzyną, napełniaczami, kwasami i zasadami stężonymi. Stanowisko laboranta zostało ujęte w zarządzeniu Prezesa Zarządu (...) D., ustalającym wykaz stanowisk wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Zdaniem Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a to zeznania wnioskodawczynie i świadków oraz dowody z dokumentów dają podstawę do uznania wskazanych okresów za czas zatrudnienia w szczególnych warunkach. Rodzaj czynności wykonywanych przez wnioskodawczynie, a także warunki wykonywania pracy przesądzają o możliwości uznania spornych okresów za pracę w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy podkreślił, że organ rentowy nie wykazał, że wnioskodawczynie nie wykonywała pracy w warunkach szczególnych, pomimo spoczywającego na nim ciężaru dowodowego w tym zakresie.

W apelacji od powyższego wyroku organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania wnioskodawczynie, zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS przez przyznanie M. D. prawa do emerytury w wyniku wadliwego zakwalifikowania warunków pracy wykonywanej przez wnioskodawczynie jako pracy w warunkach szczególnych, wymienionej w Dziale XIV, poz. 24 załącznika do rozporządzenia RM z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wykonywanej na stanowisku laboranta w 31.12.1998 r. z tytułu zatrudnienia z Firmie Oponiarskiej (...)S.A.

Organ rentowy podkreślił, że znaczną część pracy wnioskodawczynie spędzała w laboratorium, wobec czego nie spełniała kryterium wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy stanowiskach ujętych w wykazie prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Organ rentowy podkreślił również, że stanowisko laboranta tylko w pewnym zakresie jest uznawane za pracę w szczególnych warunkach, nie wymieniają go przepisy zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7.07.1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego, a zatem ustalenie przez Sąd I instancji, iż zajmowane przez wnioskodawczynie stanowisko jest pracą w warunkach szczególnych z powołaniem się w tym zakresie na ogólny zapis wykazu A, działu XIV, poz. 24 rozporządzenia RM z 7.02.1983 r. jest błędne.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego, wnioskodawczynie domagała się jej oddalenia, wskazując na prawidłowość ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji oraz na poprawność dokonanej oceny prawnej.

Wnioskodawczynie podkreśliła, że nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale rodzaj wykonywanych czynności decyduje o uznaniu okresu zatrudnienia za pracę w warunkach szczególnych, a zarządzenie resortowe, na które powołuje się ZUS należy kwalifikować jako źródło prawa o charakterze wewnętrznym, które nie może kształtować sytuacji prawnej podmiotu spoza układu organizacyjnego podległego organowi wydającemu dany akt, ani stanowić podstawy decyzji wobec obywateli. Za słusznością apelacji nie może również przemawiać ocena warunków pracy na stanowisku laboranta w Firmie Oponiarskiej (...) S.A. dokonana w innych postępowaniach w przedmiocie prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest uzasadniona i skutkuje wydaniem orzeczenia reformatoryjnego w trybie art. 386 § 1 k. p. c. przez Sąd Apelacyjny .

Przedmiotem sporu w sprawie była ocena uprawnień M. D. do emerytury w obniżonym wieku , a to w związku z zatrudnieniem

w szczególnych warunkach na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 , poz. 1227) . Przypomnieć

wypadnie , iż prawo do emerytury , zgodnie z powołaną podstawą prawną , przysługuje ubezpieczonej – kobiecie , urodzonej po dniu 31 grudnia 1948

roku , po ukończeniu 55 lat , o ile przed dniem 1 stycznia 1999 roku spełni warunki stażowe – a to wykaże łączny staż ubezpieczenia wynoszący co najmniej 25 lat , w tym 15 lat wykonywania stale i w pełnym wymiarze pracy w warunkach szczególnych oraz która nie przystąpiła do OFE .

Bezspornym w sprawie było , iż M. D. ukończyła 55 lat życia , oraz legitymuje się ponad 25-letnim stażem ubezpieczenia . Spornym natomiast pozostawało , czy będąc zatrudnioną w Firmie Oponiarskiej (...) S.A. w okresach : od 1.12.1976 r. do 21.10.1979 r. , od 4.10.1983 r. do 30.09.1987 r. oraz od 1.07.1988 r. do 31.12.1998 r. wykonywała stale i w pełnym wymiarze , pracę ujętą w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 , poz. 43 ze zm.) .

Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe , którego celem było dokonanie istotnych ustaleń faktycznych sprawy , dotyczących spornych okresów zatrudnienia wnioskodawczynie .

Jednakże zdaniem Sądu Apelacyjnego , Sąd Okręgowy dokonując oceny materiału dowodowego w przedmiotowej sprawie naruszył zasadę wynikającą z treści art. 233 § 1 k. p. c. , przyporządkowując prace jakie wnioskodawczynie wykonywała w objętym sporem okresie w Zakładach Oponiarskich (...) S.A. na stanowisku laboranta , do prac wykonywanych na stanowiskach wymienionych w wykazie A stanowiącym Załącznik do rozporządzenia R.M. z dnia 7 lutego 1983 r. Dział XIV poz. 24 – kontrola międzyoperacyjna , kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierski – techniczny na oddziałach w wydziałach w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie .

Fakt , że laboratorium w jakim pracowała wnioskodawczynie było umieszczone przy wydziale produkcyjnym i wykonywało badania na potrzeby produkcji – nie sprawia , że stanowiska pracy laborantów można zaliczyć do stanowisk pracy w warunkach szczególnych .

Podstawowym aktem prawnym określającym stanowiska pracy w warunkach szczególnych jest rozporządzenie R.M. z 7.02.1983 r. w Wykazie A Dziale IV w „chemii” do stanowisk na których wykonywana jest taka praca zostały zakwalifikowane stanowiska przy produkcji i przetwórstwie wyrobów gumowych , ebonitowych oraz półproduktów środków pomocniczych do tych wyrobów . Stanowisko laboranta w zakładach przemysłu gumowego nie jest ujęte w tym wykazie .

Dla ustaleń w sprawach o prawo do świadczeń emerytalnych bez znaczenia prawnego pozostaje wewnętrzne zarządzenie Prezesa Zarządu (...) D. w którym od stycznia 1991 r. zaliczono stanowisko wnioskodawczynie do stanowisk pracy w warunkach szczególnych (por. wyrok S.N. z 27.01.2012 r. sygn. II UK 103/11 LEX 1130388) .

Natomiast przyporządkowanie czynności wykonywanych przez wnioskodawczynię na stanowisku laboranta , do stanowisk wymienionych w Załączniku A Dziale XIV poz. 24 – „kontroli międzywydziałowych i operacyjnej jakości produkcji i usług oraz dozoru technicznego na oddziałach w wydziałach na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w Wykazie A” , jest w ocenie Sądu Apelacyjnego nieprawidłowe .

Laborant dokonywał pobierania próbek na hali produkcyjnej i ich badania w laboratorium przy hali produkcyjnej , a wyniki tych badań (co wynika z zeznań przesłuchanych świadków : J. G. , F. B. niewątpliwie były podstawą do podejmowania decyzji produkcyjnych przez technologów produkcji . Z powyższego wynika więc , że to nie pracownicy laboratorium dokonywali kontroli międzyoperacyjnej jakości produkcji , lecz dostarczali wyników badań umożliwiających technologom i kontrolerom jakości produkcji dokonywanie bezpośrednio na oddziałach produkcyjnych decyzji dotyczących kontroli jakości i oceny procesów technologicznych produkcji .

Wnioskodawczynie niewątpliwie na stanowisku laboranta wykonywała część pracy przy stanowiskach produkcyjnych , ale znaczną część swojej pracy , wykonywała w laboratorium położonym przy hali produkcyjnej , a nie w hali produkcyjnej jak ustala to Sąd Okręgowy . Nie mogła zatem na tym stanowisku sprawować dozoru inżyniersko – technicznego oraz kontroli produkcji , stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w Wykazie , a co za tym idzie kwalifikacja jej pracy na stanowisku laboranta z przywołaniem Działu XIV pkt 24 była nieuprawniona .

Warunki pracy i ich znaczna szkodliwość , w zakładach przemysłu gumowego nie mogą jednak , w ocenie Sądu Apelacyjnego , decydować o zaliczeniu danego stanowiska do stanowisk pracy w warunkach szczególnych dla ustalenia uprawnień emerytalnych w obniżonym wieku .

Na marginesie należy zauważyć , że tutaj Sąd Apelacyjny rozpoznawał już spór o prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na pracę w warunkach szczególnych tj. pracę laboranta zatrudnionego w Firmie Oponiarskiej (...)S.A. , gdzie spór dotyczył pracy na tym stanowisku 1977-1998 (sygn. akt III AUa 668/12) .

Obecnie , w postępowaniu przed Sądem Okręgowym inaczej , niż w poprzednim postępowaniu świadkowie potwierdzają znacznie krótszy , niż poprzednio okres pracy w przedmiotowym laboratorium , mówiąc o innych laboratoriach m.in. analitycznym w którym wnioskodawczynie występująca o prawo do emerytury w poprzednim postępowaniu , miała być zatrudniona . Wpływa to niewątpliwie na ocenę wiarygodności zeznań świadków , w tym również świadka J. T. , który wydawał sporne świadectwa pracy w warunkach szczególnych tak w tej , jak i w poprzedniej sprawie .

Stanowisko Sądu Apelacyjnego dotyczące oceny kwalifikacji tegoż stanowiska , jako wymienionego w Wykazie A , Dział XIV poz. 24 , stanowiącego Załącznik do Rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. jest niezmiennie i jednakowe .

Reasumując należy uznać , że wnioskodawczynie nie spełniła ustawowego warunku wykazania co najmniej 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych , do nabycia prawa do spornego świadczenia emerytalnego .

Z powołanych wyżej przyczyn Sąd Apelacyjny uznał , że zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalno- rentowej oraz przepisów Rozporządzenia R.M. z dnia 7.02.1983 roku w sprawie wieku

emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i dlatego z mocy art. 386 § 1 k. p. c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie .